

Nr 398.

Av herr **Andersson** i Tungelsta m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 10, med förslag till lag om häradsallmänningar.

I det förslag till lag om häradsallmänningar, som Kungl. Maj:t i proposition till årets riksdag framlagt, har äganderätten till dessa allmänningar, där ej för särskilda fall annorlunda bestämts, tillförsäkrats ägarerna av den i mantal satta jorden inom häradet.

Förslag till reformering av gällande lagstiftning för häradsallmänningar ha under de senaste åren vid upprepade tillfällen framförts i riksdagen. Sälunda ha motioner i berörda fråga framlagts vid 1910, 1915, 1919, 1920 och 1922 års riksdagar. Motionärerna ha i främsta rummet önskat ändring i grunderna för rätten till delaktighet i häradsallmänning och deras avkastning.

Motionärerna ha ansett, att avkastningen av häradsallmänningar ej borde tillkomma enbart ägare av i mantal satt jord och sådana jordbruksfastigheter, som vid jorddelning tillerkänts rätt i allmänning, utan rätteligen borde komma häradets befolkning i sin helhet till godo.

Kammarkollegium, som ägnat denna fråga en särskild uppmärksamhet, har i yttrande den 27 maj 1921 framlagt förslag om en genomgripande förändring av gällande bestämmelser om delägareskap i häradsallmänningar, vilket förslag i väsentliga delar tillgodoser de önskingar, som framförts i ovan omtalade motioner, och innebär, att häradsallmänningarna erhöles karaktären av verklig samfundsegendom för vederbörande härad samt att i överensstämmelse härmed avkastningen anvisades till främjande av sådana ekonomiska intressen, som äro gemensamma för häradets befolkning. En sådan reglering av dispositionsrätten och avkastningen av häradets allmänningar finner kollegium vara i överensstämmelse med dessa allmänningars ursprungliga karaktär av gemensam egendom, då enligt före 1866 gällande bestämmelser rätten att nyttja häradsallmänning i princip tillkommit alla jordbruksidkare inom häradet, vilken beteckning under ifrågavarande tid kunde anses sammanfalla med de i häradet bofasta. I sammanfattningen av sin ståndpunkt, vilken återfinnes å sid. 49 i den kungliga propositionen, anser kollegium sig hava ådagalagt, att den nu gällande lagstiftningen rörande häradsallmänningarna i dess viktigaste del, nämligen delägareskapet, saknade grundfäste såväl i historiska som nutida sociala och ekonomiska förhållanden.

De av kammarkollegium i nu berörda yttrande framförda synpunkterna delas utan tvivel av en ganska allmänt utbredd uppfattning inom de bygder, som beröras av ifrågavarande lagstiftning. För det allmänna rättsmedvetandet framstår en lag, som tillförsäkrar en viss del av bygdens befolkning äganderätten och avkastningen av dessa allmänningar, såsom orättfärdig.

De mot varandra stridande meningarna i fråga om ägande- och dispositionsrätten till häradsallmänningarna synes oss starkt tala för, att denna fråga löses med hänsynstagande till i främsta rummet nutida sociala och ekonomiska förhållanden. Den rättsfråga, det här gäller att reglera, synes oss vara av så säregen karaktär, att den icke rimligen kan jämföras med begreppet äganderätt i allmänhet utan bör kunna regleras på ett sådant sätt, att för vederbörande härad gemensamma intressen främjas.

Då vi sålunda icke kunna ansluta oss till Kungl. Maj:ts föreliggande proposition i här berörda avseende, få vi hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förevarande proposition samt i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om nytt förslag till lagstiftning om häradsallmänningar innefattande sådan reglering av dispositionsrätten till desamma, att deras avkastning anvisas till främjande av för vederbörande härad gemensamma ekonomiska intressen.

Stockholm den 26 januari 1932.

Allan Andersson.

Abel Andersson.

F. O. Ericson,
Boxholm.